

8- Üçüncü Lem'a: Cenab-ı Hakk'ın canlı mahlukata bastığı hayat hâteminin gayr-ı mütenahî...

Üçüncü Lem'a

Cenab-ı Hakk'ın canlı mahlukata bastığı hayat hâteminin gayr-ı mütenahî nakış ve keyfiyetlerinden bir numuneyi göstereceğiz. Şöyle ki:

Nasıl ki suyun katrelerinden, şişenin parçalarından tut, seyyar yıldızlara kadar şeffaf veya şeffaf gibi her şeyde şemsin cilvelerinden şemse mahsus bir turra, bir cilve bulunur. Kezalik Şems-i Ezelî'nin de bütün canlı mahlukatta "ihya ve nefh-i hayat" cihetiyle bir tecelli-i ehadiyeti vardır ki bütün esbab iktidar ve ihtiyar sahibi oldukları farz edilse dahi o sikkenin ne mislini ve ne taklidini, ne münferiden ve ne müctemian yapmaktan âcizdirler.

Buna binaen şeffaf şeylerde görünen o timsaller şemsin timsali olup şemsten o şeffaf şeylere in'ikas etmiş olduklarına hükmedilmediği takdirde, o sayısız katrelerde ve zerrelere her birisinde hakiki bir şemsin maddesiyle mevcut bulunduğuna hükmetmek lâzım gelir.

Kezalik Şems-i Ezelî'nin şuâlar menzilesinde olan tecelli-i esmasının nokta-i merkeziyesi olan hayat, Şems-i Ezelî'ye isnad edilmediği takdirde, bir sineğe, bir çiçeğe varıncaya kadar her bir zîhayatta nihayetsiz bir kudret, muhit bir ilim, mutlak bir irade gibi Vâcibü'l-vücud'dan maada hiçbir şeyde vücudu mümkün olmayan sair sıfatların mevcut olmasına cahilane, ahmakane, gülünç bir bâtil hüküm lâzım gelir. Ve aynı zamanda, şu bâtil hüküm ile her bir zerreye ve her bir sebebe bir uluhiyet-i mutlakayı isnad etmekle sayısız şerikleri ispat etmek mecburiyeti hasıl olur.

Maahâzâ tohum olacak bir habbe veya bir çekirdekteki garib, acib, muntazam vaziyete bakınız ki o habbe, tohumu olacak cismin bütün eczasıyla münasebettar olduğu gibi neviyle yani ebna-yı cinsiyle de ve bütün

mevcudat ile de münasebetleri vardır. Ve onlara karşı o münasebetleri nisbetinde vazifeleri vardır.

Eğer o tohumcuk habbenin Kâdir-i Mutlak'tan nisbeti kesilip kendi nefesine isnad edilirse yani kendi kendine olmuştur denilirse her bir tohumda, her şeyi görececek bir gözün ve her şeye muhit bir ilmin bulunmasını itikad etmek lâzım gelir. Bu ise sâbık temsilde her bir şeffaf zerrede hakiki bir şemsin vücudunu iddia etmek gibi gülünç bir hamakattir.

“Cenab-ı Hakk'ın canlı mahlukata bastığı hayat hâteminin gayr-ı mütenahî nakış ve keyfiyetlerinden bir numuneyi göstereceğiz.”

Düşünelim ki bir padişahın fermanı var. O fermanın kime ait olduğunu nereden anlarsın? Altındaki taklit edilemez mühründen (hâteminden), değil mi? İşte Allah da yarattığı her canlının üzerine “hayat” denilen muazzam bir mühür basmış. Bu öyle bir mühür ki, sonsuz desenleri, akıl almaz özellikleri var. Şimdi seninle bu mührün ne kadar eşsiz olduğuna dair sadece küçük bir pencere açacağız.

“Nasıl ki suyun katrelerinden, şişenin parçalarından tut, seyyar yıldızlara kadar şeffaf veya şeffaf gibi her şeyde şemsin cilvelerinden şemse mahsus bir turra, bir cilve bulunur.”

Şimdi hayalinde gökyüzündeki güneşi canlandır. Yağmurdan sonra çimenlerin üzerindeki binlerce su damlasına, denizlerin yüzeyine, hatta yerdeki kırık bir cam parçasına bak. Hepsinin içinde minicik bir güneş parlar, değil mi?

O damladaki ışık, yedi renk, ısı o damlanın kendinden midir? Asla. Bütün o damlalar, “Bizi parlatan, o yükseklerdeki tek bir güneştir” der adeta. Her birinde güneşin bir imzası, bir cilvesi vardır.

“Kezalik Şems-i Ezelî'nin de bütün canlı mahlukatta “ihya ve nefh-i hayat” cihetiyle bir tecelli-i ehadiyeti vardır ki bütün esbab iktidar ve ihtiyar sahibi oldukları farz edilse dahi o sikkenin ne mislini ve ne taklidini, ne münferiden

“Şems-i Ezelî” Ne Demektir?

Burada **Şems-i Ezelî**, ezelî güneş manasında Cenab-ı Hakk’a işaret eder. Nasıl ki maddî güneş, ışıyla binlerce damlada tecelli eder; Allah da hayat verdiği her canlıda isim ve sıfatlarıyla tecelli eder. Fakat güneşin damladaki görüntüsü damlanın kendinden olmadığı gibi, canlıdaki hayat da canlının kendinden veya sebeplerden değildir.

“İhya ve Nefh-i Hayat” Ne Demektir?

İhya, diriltmek ve hayat vermek demektir. **Nefh-i hayat** ise canlıya hayat nefhasının verilmesi, yani cansız maddelerin hayat sahibi hâle getirilmesidir. Toprak, su, hava, güneş ve elementler cansızdır; fakat Allah’ın kudretiyle o unsurlar bir anda gören, işiten, hissedilen, beslenen, çoğalan canlı bir varlığa dönüşür.

“Tecelli-i Ehadiyet” Ne Demektir?

Tecelli-i ehadiyet, Allah’ın her bir canlıda doğrudan doğruya, hususi ve özel bir mühürle görünmesidir. Mesela bütün canlıları yaratmak Allah’ın küllî rububiyetini gösterir; fakat tek bir sineğin gözünde, kanadında, midesinde, sinirlerinde ve hayatında görünen ince sanat ise Allah’ın o ferde özel tecellisini gösterir.

Sebepler Güç Sahibi Olsa Bile

Üstad burada çok kuvvetli bir ifade kullanıyor: Bütün sebeplerin **iktidar ve ihtiyar sahibi oldukları farz edilse dahi** yine de hayatı yapamazlar. Yani toprak bilse, su istese, hava karar verse, güneş plan yapsa, atomlar anlaşıp birleşse bile yine de bir sineğe hayat veremezler. Çünkü hayat, sadece maddelerin birleşmesi değil; ilim, kudret, irade, hikmet ve ruh isteyen ilahî bir fiildir.

“Ne Münferiden Ne Müctemian” Ne Demektir?

Münferiden, tek tek demektir. Yani sebeplerden biri tek başına hayatı yapamaz.

Müctemian, hepsi birlikte demektir. Yani bütün sebepler toplansa da hayatı yapamaz.

Çünkü kör ve şuursuz sebeplerin birleşmesiyle ilim doğmaz, irade doğmaz, hikmet doğmaz, ruh doğmaz.

Cahil Topluluğundan Âlim Çıkmaz

Yüz cahil insan bir araya gelse, sırf toplandıkları için bir âlim meydana gelmez. Çünkü ilim, onların hiçbirinde yoktur. Olmayan bir şey, onların birleşmesiyle ortaya çıkmaz. Cehaletler birleşince ilim doğmaz; ancak daha büyük bir cehalet yığını meydana gelir.

Sıfırlar Toplansa Servet Olmaz

Aynı şekilde, cebinde hiç parası olmayan yüz kişi ittifak etse, bu ittifaktan zenginlik meydana gelmez. Matematik diliyle söylersek, yüz tane sıfırı toptasan netice yine sıfırdır. Çünkü toplamın içinde değır ifade eden bir rakam yoktur.

Cansız Elementlerden Canlılık Çıkması

Hâlbuki bakıyoruz ki; hayatı, şuuru, iradesi, sevgisi, korkusu, akı, ilmi ve hissiyatı olmayan elementler bir araya geliyor; neticede gören, işiten, seven, korkan, düşünen, isteyen ve yaşayan sayısız canlı varlık meydana geliyor. O elementlerin hiçbirinde bu sıfatlar yokken, neticede bu harika sıfatların görünmesi, onların kendi işi olamaz.

Elementler Fail Değil, Mürekkeptir

Demek ki elementler, sebepler yaratıcı değil, sadece yaratılışıta kullanılan birer malzemedir. Onlar kendi başlarına hayat veremez, ilim gösteremez, irade ortaya koyamaz. Ancak Âlim-i Mutlak, Kâdir-i Mutlak, Hayy ve Kayyûm olan Cenab-ı Hakk'ın kudret kaleminin mürekkebi hükmünde vazife görürler.

Bu cümleinin özü şudur: Hayat, Allah'ın taklit edilemeyen mührüdür. Sebepler perde olabilir, fakat yaratıcı olamaz. Bir canlıya hayat vermek, bütün kâinatı kuşatan bir ilim ve sonsuz bir kudret ister. Bu ise ancak Şems-i Ezelî olan Cenab-ı Hakk'a mahsustur.

Dünyadaki bütün sebepleri, tabiat kanunlarını, en dahi bilim insanlarını, devasa laboratuvarları bir araya toptasak... Hepsi el ele verse, şu ufacık bir karıncanın üzerindeki o "hayat" mührünün bir taklidini yapabilirler mi? Mümkün değil. Çünkü maddeyi bir araya getirebilirsin ama ona can vermek, ona bir ruh vermek ancak her şeye gücü yeten Allah'a mahsustur.

Buna binaen şeffaf şeylerde görünen o timsaller şemsin timsali olup şemsten o şeffaf şeylere in'ikas etmiş olduklarına hükmedilmediğı takdirde, o sayısız katrelerde ve zerrelere her birisinde hakiki bir şemsin maddesiyle mevcut bulunduğuna hükmetmek lâzım gelir.

Şuraya çok dikkat edelim, burası aklın tam olarak teslim olduğı yer. Eğer sen inat edip desen ki, "Hayır kardeşim, o su damlasındaki ışık güneşten falan gelmiyor, damlanın ta kendi ışığıdır!" O zaman neyi kabul etmek zorunda kalırsın biliyor musun? Her bir minicik su damlasının içinde cayır cayır yanan, devasa, hakiki bir güneşin olduğunu iddia etmen gerekir! Akıl sahibi bir insan bunu söyleyebilir mi? Bu ne kadar komik ve mantıksız bir iddiadır, değil mi?

Evet bir su damlasında güneşin görüntüsünü gördüğümüzde iki ihtimal vardır. Ya deriz ki: “Bu görüntü hakiki güneşten gelen bir yansımadır.” Bu akla uygundur. Ya da deriz ki: “Bu damlanın içinde hakiki bir güneş var.” Bu ise gülünç ve imkânsızdır.

Aynen bunun gibi bir sinekte hayatı gördüğümüzde de iki ihtimal vardır. Ya deriz ki: “Bu hayat Allah’ın ihya tecellisidir.” Bu tevhiddir. Ya da deriz ki: “Bu sineğin içinde veya onu meydana getiren sebeplerde sonsuz ilim, kudret ve irade var.” Bu ise aklen batıldır.

“Kezalik Şems-i Ezelî’nin şûâlar menzilesinde olan tecelli-i esmasının nokta-i merkeziyesi olan hayat, Şems-i Ezelî’ye isnad edilmediği takdirde...”

İşte kâinattaki durum da tamamen budur! Hayat dediğimiz o sır, Allah’ın bütün isimlerinin (Rezzak, Şâfi, Rahmân, Muhyî...) gelip toplandığı bir merkez noktasıdır.

Hayatın İçinde Parlayan İlahi İsimler

- **Vücut verilmesi (Hâlık, Mucid, Mübdi):** Bir şeye hayat verilecekse, önce ona yokluktan çıkarıp bir beden, bir vücut giydirmek lazım, değil mi? İşte yoktan var eden, eşi benzeri olmadan icat eden Rabbimizin **Hâlık, Mucid, Mübdi** isimleri hemen o varlıkta parlar.
- **Suret verilmesi (Musavvir):** Vücut verildi ama bu bir et yığını veya şekilsiz bir kütle kalamaz. O canlının türüne, yaşayacağı ortama en uygun, en estetik dış görünüşün çizilmesi lazım. Balığa yüzgeç, kuşa aerodinamik bir kanat çizilirken, her şeye en güzel şeklini veren “Musavvir” ismi tecelli eder.
- **Vazifesinin öğretilmesi (Rab, Mülakkın):** Canlı dünyaya geldi, peki ne yapacak? Küçük arı dünyaya gelir gelmez mühendis gibi petek örmeyi, bal yapmayı nereden biliyor? Demek ki onu eğiten, ona ne yapacağını ilhamla fısıldayan (Mülakkın) ve onu terbiye edip yönlendiren (Rab) birisi var.
- **Beslenmesi (Rezzak, Rahman, Mukit):** Cansız kaya acıkmaz. Ama hayata giren her varlığın midesi vardır, acıkır, susar. O küçük yavru kuşun ağzını açıp rızık beklemesiyle, göklerin ve yerin hazinelerinden onu şefkatle besleyen “Rezzak” ve “Rahman” isimleri o yuvada en güzel şekilde okunur.
- **Hayatın devamı ve cihazlar takılması (Selam, Mümin, Vehhab):** O canlının hayatta kalması, tehlikelerden korunup esenliğe çıkması lazım (Selam ve Mümin). Kaçması için bacak, görmesi için göz, savunması için zehir veya boynuz gibi aletler tamamen karşılıksız bir hediye olarak (Vehhab) o canlının üzerine takılır.
- **İşlerinin kolaylaştırılması (Nâfi, Muavvin, Müyessir, Mühevvîn):** Doğada hayat zor. Ama bakarsın ki rüzgâr tohumları taşır (yardımcı olur, Muavvin), güneş bitkinin fotosentezini kolaylaştırır (Müyessir). Canlıya fayda veren her şey (Nâfi) o hayatın etrafında pervane olur.

Dağlar, okyanuslar, yıldızlar ne kadar devasa olurlarsa olsunlar; cansız oldukları için Allah'ın bu "Rezzak, Şâfi, Vehhab, Muavvin" gibi isimlerine tam bir ayna olamazlar. Onların rızka, yardıma, şefkate, göz ve kulağa ihtiyacı yoktur.

Fakat senin bahçende zıplayan küçücük bir çekirge veya saksında boy veren incecik bir fesleğen; hayat sahibi oldukları için, bütün kâinatın Yaratıcısının şefkatini, ilmini, rızıklandırmasını ve sanatını kendi üzerlerinde gösteren muazzam birer merkez gibidirler.

Şems-i Ezeli'ye isnad edilmediği takdirde, bir sineğe, bir çiçeğe varıncaya kadar her bir zîhayatta nihayetsiz bir kudret, muhit bir ilim, mutlak bir irade gibi Vâcibü'l-vücud'dan maada hiçbir şeyde vücudu mümkün olmayan sair sıfatların mevcut olmasına cahilane, ahmakane, gülünç bir bâtil hüküm lâzım gelir.

Mesela bir pencerenin camında güneş göründü diye "camın içinde devasa bir ateş küresi var" demek ne kadar saçmaysa, bir canlıda hayat görünüyor diye "bu hayatı tabiat yaptı, sebepler yaptı, atomlar yaptı" demek de o kadar saçmadır. Çünkü hayatı yaratmak için güneşten daha büyük bir kudret, kâinattan daha geniş bir ilim gerekir.

Yani hayat Allah'a verilmezse, mecburen başka şeylere verilecektir. Ya tabiata, ya sebeplere, ya atomlara, ya hücrelere, ya tesadüfe isnad edilecektir. Fakat bunların hiçbiri hayatı yaratacak kudrete sahip değildir.

Şimdi düşünelim; bir sineğin kanat çırpışındaki aerodinamik kusursuzluğu, o küçücük bedendeki hücresel mekaniği veya bir çiçeğin polen üretirken girdiği ekosistem dinamiklerini ele alalım. Eğer bu canlının varoluşunu, her şeyi bilen tek bir kaynağa (Vâcibü'l-vücud'a) bağlamazsak ne olur?

İşte o zaman, o sineği oluşturan şuarsuz atomlara ve DNA dizilimindeki moleküler bağlara şu özellikleri vermek zorunda kalırız:

- **Nihayetsiz bir kudret:** Sonsuz bir güç.
- **Muhit bir ilim:** Tüm evreni, ekosistemi ve genetik kodlamayı kusursuzca kuşatan bir bilgi.
- **Mutlak bir irade:** Her şeye hükmeden, planlayan bir karar verme yeteneği.

"Cahilane, ahmakane, gülünç bir bâtil hüküm lâzım gelir."

Üstad burada çok sert konuşuyor. Çünkü hayatı Allah'a vermeyen anlayış, farkında olmadan çok daha imkânsız bir şeyi kabul ediyor. Allah'a vermemekle iş kolaylaşmıyor; aksine her zerreye ilahlık vermek gibi akıl dışı bir netice çıkıyor.

“Ve aynı zamanda, şu bâtil hüküm ile her bir zerreye ve her bir sebebe bir uluhiyet-i mutlakayı isnad etmekle sayısız şerikleri ispat etmek mecburiyeti hasıl olur.”

Sözün özü şu kardeşim: Tek bir İlah'ı, yani bütün kâinatı kudret elinde tutan Allah'ı kabul etmekten kaçan insan, farkında olmadan bedenindeki trilyonlarca hücrenin her birine bir “ilahlık”, bir “tanrılık” atfetmek zorunda kalır. Tek bir İlah'tan kaçarken, zerreler adedince sahte ilahlar, şerikler (Allah'a ortaklar) icat etmiş olur.

Her Zerreye Uluhiyet Vermek Ne Demektir?

Mesela bir sineğin bedenindeki zerreler, eğer Allah'ın emriyle çalışmıyorsa, o zaman her zerre kendi başına sineğin vücudunu bilmeli, kanadını tanımalı, gözünü hesaplamalı, damarlarını yerleştirmeli, diğer zerrelerle anlaşmalı ve bütün bedene uygun hareket etmelidir. Bu ise o zerreye **ilim, kudret, irade ve hikmet** vermek demektir. Bunlar da ancak Allah'a mahsus sıfatlardır.

Bir Sebebe Uluhiyet Vermek Ne Demektir?

Mesela “Çiçeği toprak yaptı.” denilse, o zaman toprağın çiçeğin rengini, kokusunu, şeklini, yaprağını, tohumunu, arıyla münasebetini, güneşle ilişkisini, mevsimle bağını bilmesi gerekir. Toprak bunları bilmiyorsa çiçeği yapamaz. Eğer biliyor denilirse, toprağa ilahlık sıfatları verilmiş olur. İşte Üstad buna “her bir sebebe uluhiyet-i mutlaka isnad etmek” diyor.

Sayısız Şerikler Ne Demektir?

Allah'ı inkâr eden veya yaratmayı sebeplere veren kişi, tek bir Allah'ı kabul etmemek için sayısız ilah kabul etmek zorunda kalır. Çünkü bir canlının yaratılışında hava, su, toprak, güneş, atomlar, hücreler, kanunlar ve sebepler hep işin içinde görünür. Eğer bunlar Allah'ın emriyle çalışmıyorsa, her birinin kendi başına yaratıcı olması gerekir. Bu da **sayısız ortaklar, sayısız sahte ilahlar** kabul etmek demektir.

En Kısa İfade

Hayatı Allah'a vermek, aklen kolay ve zaruridir. Çünkü hayat, sonsuz ilim ve kudret sahibi bir Zât'ın işidir. Fakat hayatı sebeplere vermek, her zerreye Allah'a ait sıfatları dağıtmak demektir. Bu da tevhidi reddederken, çok daha imkânsız olan **sonsuz şirk kapısını açmak** demektir.

Maahzâ tohum olacak bir habbe veya bir çekirdekteki garib, acib, muntazam vaziyete bakınız ki o habbe, tohumu olacak cismin bütün eczasıyla münasebettar olduğu gibi

neviyle yani ebna-yı cinsiyle de ve bütün mevcudat ile de münasebetleri vardır. Ve onlara karşı o münasebetleri nisbetinde vazifeleri vardır.

Bir incir veya elma çekirdeğini eline al. Dışarıdan bakınca kuru, sıradan bir madde. Ama o “garip ve muntazam vaziyetin” içine girdiğinde şunu görürsün: O çekirdek sadece ileride filizlenecek ağacın dalını, yaprağını şifreleyen bir DNA dizilimine sahip değildir. Aynı zamanda o ağacın türünü (diğer incir ağaçlarını) ve hatta tüm evreni (toprağın kimyasını, güneşin fotonlarını, yerçekimini) hesaba katan devasa bir bilgi paketidir. Yani tohum, izole bir parça değil; bütün bir evrene entegre edilmiş kusursuz bir veri tabanıdır.

Ve onlara karşı o münasebetleri nisbetinde vazifeleri vardır.”

Tohumun toprağa düşüp ağaç olması yetmez; baharda açacağı çiçekle, o bölgedeki arıların anatomisine ve sindirim sistemine tam uyumlu nektar üretmesi gerekir.

Yapraklarının fotosentez yapabilmesi için güneş ışınlarıyla doğru açıda buluşması, köklerinin topraktaki suyu ve mineralleri süzmesi gerekir. Yani o küçücük çekirdeğin, evrendeki diğer tüm aktörlere karşı çok net, tıkr tıkr işleyen biyolojik görevleri vardır.

İşte metnin dijital mecralarda daha dikkat çekici, retorik açıdan daha güçlü ve vurucu bir üslupla yeniden kaleme alınmış hâli:

Kusursuz Zamanlama: Çiçeklerin Senkronizasyonu

Toprağa farklı zamanlarda düşen aynı tür tohumlar, aralarındaki süre farkına adeta meydan okurcasına **tam olarak aynı gün** çiçek açarlar. Peki bu muazzam zamanlamanın sırrı nedir?

Bunun tek nedeni, hayatta kalma ve üreme zorunluluğudur. Rüzgârın savurduğu veya böceklerin kanatlarına tutunan polenler, ancak aynı türün bir başka ferdiyle eşzamanlı buluştuğunda aşılama gerçekleşebilir. Eğer bu biyolojik saat aynı güne ayarlanmamış olsaydı, o çiçek türünün nesli yeryüzünden çoktan silinip giderdi.

Polen Taşıyıcıların Şaşmaz Rotası

Aşılamanın başarıya ulaşması için değişmez bir kural vardır: **karanfil poleni karanfile, papatya poleni yalnızca papatyaya** taşınmalıdır. Farklı bir türe giden polen tamamen işlevsiz kalır.

İşte tam bu noktada o akıl almaz sistem yeniden devreye girer: Taşıyıcı böcekler, ilk olarak hangi tür çiçeğe konarlarsa, o bölgedeki aynı cins çiçekler bitene kadar inatla rotalarını değiştirmezler. Eğer rastgele, her türden çiçeğe atlayarak ilerleselerdi polenler birbirine karışır, aşılama zinciri kopar ve yeryüzündeki çiçek nesli geri dönülmez bir yok oluşa sürüklenirdi.

- Karanlık toprağın altındaki şoursuz tohumlar birbirleriyle **nasıl haberleşiyor?**
- Milyonlarca çiçeğin yeryüzüne aynı anda uyanacağı o kusursuz biyolojik takvimi **nasıl belirliyorlar?**
- Daha da çarpıcısı; günlerce sonra ekilen bir tohum, aradaki zaman farkını hesaplayıp hücrel büyümesini hızlandırarak o “ortak buluşma gününe” **kendini nasıl yetiştiriyor?**

Kör tesadüflerin, akılsız maddelerin veya şoursuz toprağın böylesine kusursuz bir zamanlamayı organize etmesi mümkün mü? Tüm bu soruların, her şeyi kuşatan bir ilim ve mutlak bir iradeyle evreni yöneten **Allah’ın kusursuz yaratışından** başka akla, mantığa ve hakikate sığan hiçbir cevabı yoktur.

Eğer o tohumcuk habbenin Kâdir-i Mutlak’tan nisbeti kesilip kendi nefesine isnad edilirse yani kendi kendine olmuştur denilirse her bir tohumda, her şeyi görececek bir gözün ve her şeye muhit bir ilmin bulunmasını itikad etmek lâzım gelir. Bu ise sâbık temsilde her bir şeffaf zerrede hakiki bir şemsin vücudunu iddia etmek gibi gülünç bir hamakattır.

Mantığın İflas Ettiği Yer

Eğer biz bu muazzam hücrel kurguyu, her şeye gücü yeten, sonsuz ilim sahibi bir Yaratıcıya (Kâdir-i Mutlak) bağlamazsak ne olur? O zaman bu küçücük çekirdeğin kendi kendine şu kararları aldığını iddia etmemiz gerekir: *“Ben güneşin Dünya’ya uzaklığını biliyorum, arının ağız yapısını biliyorum, toprağın pH değerini biliyorum ve kendi moleküler yapımı tüm bunlara göre ultra-detaylı şekilde programlıyorum.”*

Yani cansız, şoursuz bir karbon ve azot yığının, evrendeki her şey gören bir göz ve bütün moleküler biyolojiyi kuşatan sonsuz bir ilim yerleştirmek zorunda kalırsın.

Üstadımız bu mantıksal çöküşü harika bir görsel benzetmeyle noktılıyor. Sabah çimlerin üzerindeki binlerce su damlacığına baktığında, her birinin içinde güneşin minik, parlak bir yansımasını görürsün. Akli başında biri “Gökyüzündeki tek bir güneş, bu damlalarda yansıyor” der.

Ama kalkıp, *“Hayır, gökyüzünde bir güneş yok; bu küçücük damlaların her birinin içinde devasa, milyonlarca derece sıcaklıkta gerçek birer güneş var ve kendi kendilerine parlıyorlar”* dersin, bu ne kadar komik ve mantık dışıysa; küçücük bir tohuma, koca evreni okuyup yönetecek sonsuz bir ilim ve irade atfetmek de aynı derecede “gülünç bir ahmaklıktır.”

Dersten Aldıklarımız

- Hayat, Cenab-ı Hakk'ın canlılar üzerindeki en parlak mührüdür.
- Bir damladaki güneş yansıması nasıl hakiki güneşten geliyorsa, canlıdaki hayat da Şems-i Ezelî olan Allah'ın tecellisidir.
- Hayat Allah'a verilirse mesele kolaydır; çünkü sonsuz ilim, kudret ve irade zaten O'na aittir.
- Hayat sebeplere, tabiata veya zerrelere verilirse; onlara Allah'a mahsus sıfatlar verilmiş olur.
- Bir sineği veya bir çiçeği yaratmak, bütün kâinatı bilecek bir ilim ve her şeye hükmedecek bir kudret ister.
- Sebepler kör, şuursuz ve iradesizdir; bu yüzden hayatı yaratmaları mümkün değildir.
- Allah'ı kabul etmeyen anlayış, tek bir İlah'tan kaçarken sayısız sahte ilahları kabul etmek zorunda kalır.
- Her zerreye ilim, kudret ve irade vermek; aklen imkânsız, mantıken bâtil ve itikaden şirktir.
- Bir tohumun içinde ağacı, türünü, toprağı, suyu, güneşi ve bütün çevre şartlarını gözetken muazzam bir program vardır.
- Netice olarak hayat, tesadüfün değil; Muhyî, Alîm, Kadîr ve Hakîm olan Allah'ın eseridir.